

Društvo podeželskih žena in deklet Polšnik

Vse o krompirju na 14. kmečkem dnevu

Kmečki dnevi na Polšniku so iz družabne, etnološko, obarvane prireditve prerasli v pravi praznik, ko se kolesje časa zavrti nekaj desetletij nazaj in številnim vedoželjnim obiskovalcem prikaže skoraj pozabljene vaške in kmečke običaje. Da sta bila življenje in delo na kmetijah nekdanj težavnejša, obujajo starejši obiskovalci, a obenem hitro pristavijo, da je bilo kljub temu družabno življenje pestrejše – več je bilo druženja, medsebojnega povezovanja in medsebojne pomoči.

Čar kmečkih dni na Polšniku, zvrstilo se jih je že štirinajst, je spoznavanje tamkajšnjih vasi, saj prireditve vsako leto poteka v drugi vasi in na drugi kmetiji. Tudi tematskih idej energični predsednici društva Marinka Bevc in njenim članicam ne zmanjka. Letošnje dogajanje se je vrtelo okrog krompirja, nekoliko pa tudi okrog mleka, saj je prireja mleka glavna dejavnost kmetije pr' Hribarjevih na Stranskem Vrhu v vasi Sušje, kjer je nekaj sto obiskovalcev preživelo prijetno sobotno popoldne.

Obiskovalci, ki se iz leta v leto radi vračajo, spoznavajo odmaknjene vasi in tamkajšnje običaje, ki ne zamrejo prav zaradi društev, ki se trudijo ohranjati vez s preteklostjo. O vasi Sušje nas je podrobno podučila voditeljica prireditve Amalija Kadunc. »Ime Sušje že samo razodeva, da je povezano s sušo in pomanjkanjem vode, a domačini povedo, da je bilo dežja to dovolj, le vodni izviri in zajetja so bili pod vas-

Kopače in čim več pridnih parov rok, pa je bil krompir hitro pobran in prebran.

jo. Svet tu je že nekoliko kraški, prst je bolj podobna rdeči kraški, ponekod ilovnata in peščena, po bližnjih gozdovih pa se že najdejo brezna in jame. Na odprtih jasad se večkrat uzre tudi srnjad, občasno po gozdu lomasti kakšen medved, ki semkaj le zaide. Pod vasjo, pri odcepu za Sušje, pa stoji slikovito trivogelno kužno znamenje, kjer vsaka stran gleda proti svojemu gradu: Bogenšperku, Gamberku, Svibnemu,« so bili delčki zanimivosti, s katerimi nam je čez dan postregla odlična voditeljica.

S kopačami po krompir

Na svoji zgledno urejeni domačiji sta goste prijazno sprejela Jani in Metka Končar, ki jima pri delu na kmetiji pomagata še sin Martin in hči Janja. Končarjevi se ukvarjajo s prirejo mleka, ki ga Metka s cisterno

Jani Borišek, mojster striženja ovac, je v nekaj minutah »slekel« Končarjeve ovčke. Vesele, da se bodo znebile debele odeje, so se prepustile rokam in škarjam spretnega »frizerja«.

dnevno pripelje v Ljubljanske mlekarne. Spotoma pobere še mleko po drugih vaseh in še eno polno cisterno na Grmačah, tako da v Ljubljano pripelje 22.000 do 24.000 litrov mleka dnevno. Na pašniku ob kmetiji se pasejo ovce jezersko-solčavsko pasme, nekaj deset metrov stran pa je na Končarjevi njivi na pobiralce čakala njiva krompirja, ki ga družina posadi za lastne potrebe.

Danes se krompir pobira strojno s kombajni in izkopalniki, še pred kratkim pa so krompir pobirali ročno. Prav od tu izvira tudi ime krompirjevih počitnic, čas, ko je bil krompir primerno zrel za pobiranje in so otroci namesto v

šole odhiteli na njive. Prvi je šel na njivo gospodar Jani, ki je pokosil krompirjevko, nato pa sta v zemljo zarezali kopači, ki sta ju spretno vihteli Dani in Marija. Gomolje vseh oblik in velikosti, ki so začeli kukati iz njive, pa so hiteli pobirati najmlajši gledalci. Pridno so sledili navodilom izkušenih kmetov in prebirali droben in debel krompir, vsakega v svojo košaro, ki so jih polne pretresli v zabojčke. V »taberh«, kot so nekoč dejali, če je kdo od sosedov ali iz sosednje vasi priskočil na pomoč pri delu, pa sta iz bližnjega gozda privrskali Marija in Amalija, ki sta na sosednji njivi pokazali, kako se fižol priveže k prekli,

če se sam noče vzpenjati po njej. »Če je seme fižola bolj slabo, se fižol prekle ne oprime, se povesi ali pa raste bolj pri tleh. Zato mu je treba pomagati, da se ovija po prekli navzgor. Tako vzamemo šop daljše trave in fižol z njim privežemo k prekli. Trava pozneje odgnije, fižol pa se pridno ovija po prekli,« sta pojasnili radovednim obiskovalcem.

Ob sončni pripeki, krompir so imeli tisti dan tudi z vremenom, in upognjeni drži sta še kako prijali osvežitev in malico, ki jo je prinesla predsednica Bevcova. Še vedno pa velja, da ob glasbi in dobri volji pozabiš na čas, zato je k dobri volji prispeval tudi meh, ki ga je raztegoval harmonikar Jože.

Ob delu si je treba vzeti tudi čas za počitek in sprostitve, zato je voditeljica izzvala moške obiskovalce, da se pomerijo v

pravljale raznovrstne kmečke jedi iz krompirja. Prav vse so bile na voljo za pokušnjo, ki so tekmile prav vsem – ob prazenem krompirju, krompirju v oblicah, so postregle še s šaro iz korenja, kolerabe in krompirja ter zabeljeno z ocvirki. Gospodinja Metka pa je na hitro opisala postopek za izdelavo skute in raznolikih namazov, ki jih lahko pripravimo sami.

Vsa večja opravila na kmetijah so se po obilni hrani nadaljevala veselo, s petjem in druženjem, ki je ljudi na podeželju še tesneje povezovalo. Na večje dogodke pa so se vaščani tudi družno pripravljali, posebej žene in dekleta. Na tem koncu so se zbirale na predvečere pred žeganji, porokami in drugimi slavnostmi na vasi ter ob prepevanju ljudskih pesmi pletle venčke iz pušpana, bršljana in žingerla. Na Starem

Z venčki iz pušpana, bršljana in žingerla, ki so jih čez dan spletale članice društva, so okrasili plesišče.

spretnostni igri. Naloga je bila povsem preprosta – s krompirji zadeti in podreti platenke, napolnjene z vodo, ki so stale na mizi nekaj metrov oddaljene od mesta, kjer so stali tekmovalci. Nič pretirano težkega, so si mislili vsi trije, a gomolji so leteli nad in pod platenkami kar vsem trem tekmovalcem, ki so zato dobili še nekaj dodatnih gomoljev. Prav zadnji poskus je bil uspešen, metalec pa si je za nagrado priboril domače drobno pecivo.

Preproste, a okusne krompirjeve jedi

Medtem ko so obiskovalci predvsem uživali v pestrem popoldnevu, starejši obujali spomine, mlajši pa radovedno spremljali dogajanje, so pridne članice društva in gostitelji delali. Nič manj vroče kot na krompirjevi njivi ni bilo niti v kuhinji, kjer so gospodinjice Anica, Marija in Antonija pri-

Vrhu so zbranim ubrano zapele Vida, Marija, Anica, Iva in Antonija iz skupine Ljudskih pevki in godcev s Polšnika. Z venčki, ki so jih kar nekaj ur spletale članice, pa so okrasile ograjo plesišča, kjer se je ob spremljavi ansambla Nebo kmečki dan tudi končal.

Prav je, da na koncu omenimo tudi vabljenе goste, čigar lepe misli in pohvale so tista spodbuda, ki ženam in dekletom vliva dovolj moči, da nadaljujejo s svojim poslanstvom v društvu in na podeželju. Prav taki so bili nagovori podžupanje občine Litija Lijane Lovše, članice upravnega odbora Zveze kmetov Slovenije Angelce Rakuše ter pozdravi aktualne kmetice leta Marije Podobnik. S svojim obiskom in zapisanimi mislimi pa je pečat odmevnemu dogodku v občini Litija pustil tudi župan Franci Rokavec.

Barbara Remec

Bogato obložene mize z domačimi dobrotami: kruhom, drobnim pecivom, poticami, rezanci, kompoti, marmeladami, žgani in še marsičim, ki so bile namenjene srečelovu; obiskovalci so navdušeno kupovali srečke, saj so bile vse dobitne, nagrade pa vredne svojega denarja.